

פשישפש

"הרשע הוא יסוד העולם ואטומים קטנים של רוע מקיפים אותו בתנועותיהם" (הילדה פוגרה)

א. גנב־לילה רך

לילה אחד ישנה הילדה פוגרה במיטתה והנה רחש. היא הקיצה, פקחה את עיניה ולאור ירח ראתה כי חלון חדרה פתוח ודמות אדם קטנה גוהרת על המגירות אשר בארון הבגדים שלה. אף לא לרגע אחד אחזה בה הבהלה. תום הילד שבה, אשר אותו ואת ערכו היתה ערמומית דיה כדי לדעת, שמר עליה מפני ההתעלפות ושיחרר את ידיה וגופה לפעולות הנחוצות. היא קפצה, עמדה על מיטתה והדליקה את אור החשמל. הדמות המשתוחחת הזדקפה, נפנתה לעבר פוגרה ונגלו פני גנב נמוך, כמעט גבנוני, בעל פנים שהצער השתעשע בהם. הוא השפיל את מבטו ואמר:

"שלום אני הטבח החדש שלכם. חיפשתי את שמלותיך בארון כדי לקחתם לכביסת־לילה מפרכת. אוף!" הוא סיים באנחה כוזבת.

ושבו היתה זו תמימותה ההחלטית והנחרצת שגרמה לפוגרה להמשיך ולשתוק. הרי האיש לא היה טבח. הרי הוא היה בלתי־טבח במידה כזאת שלומר לו זאת היה דבר מגוחך בפני עצמו. על דומיה זו השיב הגנב:

"עניין הכביסה מוסבר בכך שאני טבח־חדרן."

ולאחר שתיקה נפלאה נוספת מצד פוגרה:

"נכון, אני גנב. אולם שמי פשישפש, הגנב פשישפש. מה קורה פה? למה את לא מחייכת? הלא שם כזה חייב להצחיק ילדה בגילך." הילדה פוגרה עמדה על מיטתה ועל כן היתה גבוהה מן הגנב. הוא הביט למעלה, אל פניה השקטים, האדישים סקרניים, אשר מולם נותר לו רק לשרוף את הקרביים שלו בעוצם חולשתו.

פשישפש, חשבה פוגרה. היא ידעה ששמו אינו פשישפש וניסיון־נפל הוא זה, לאחר שנתפס, למצוא מסילות לרחמיה בדרך המאסת עצמו.

"נכון שפשישפש דומה לכינוי החיבה להשתנה," אמר הגנב, "אך מי זה אומר שאין זה שמי?! מי זה אומר שאבי לא נתן לי את השם כשנכנס למשתנה לאחר לידתי, מלא בשנאת אמי?!"

פוגרה הרהרה אם עליה לחייך. החיוך היה אמנם תנועת־לעג מובהקת המדאיכה ביותר את האיש הנלעג, הנשקף נחנק אליה. אך אי־החיוך נושא את האיש הנלעג לשיא גבוה יותר של השפלה. על כן לא חייכה. "טוב," אמר הגנב, "אומר לך מה אעשה. אשק לך בישבן כדי לבזות את עצמי ואחר כך תתני ללכת ללא הפרעה."

פוגרה, שלא גרעה עין מפניו כל אותה העת, שמה לב לעווית־עונג קטנה שחלפה על שפתיו תוך הגשת ההצעה. שפתיו היו רכות ושוקקות. הוא אומר לנשק בישבנה כדי לבזות עצמו. אך מה אם הוא נהנה בעצם מנשיקת ישבניהם של ילדים קטנים? כמעט ודאי שכך הוא. לבזותו, כן לזאת היתה מוכנה בהתרונות הלב. אך האפשרות שייחנה מבטלת את ההתבזות ויוצא שלא פעלה כלום. אולם האפשרות לבזות אדם בצורה זו הוא חלומו הנחשק של כל ילד ופוגרה לא אבתה להחמיצה בשום פנים. ואולם, מה אם הוא בכל זאת ייחנה? הפעם היתה פוגרה נבוכה באמת. אחרי ככלות הכל היתה ילדה בת שבע שנים בלבד.

"עוד מעט יעלה השחר, אביך ואמך יתעוררו. תני ואשק לך ואלך," אמר הגנב.

הילדה פוגרה עדיין התלבטה. היא נעה באי־נוחות. משקל גופה מתבסס פעם על רגל אחת ופעם על משנה.

ב. ריקודי מבוכה

העברת משקל הגוף מרגל לרגל נעשתה תכופה יותר. גם הידיים כמו גיששו באוויר אחרי תנוחה הולמת והראש נע בעצבנות מעלה ומטה, ימינה ושמאלה בניסיון לרכז בכל פעם מחדש מחשבה מתפזרת. תנועות דומות של מבוכה עשה גם הגנב, אשר חשש להימלט בקפיצה מן החלון מיראתו את צעקות הילדה העלולות לעורר אנשים וכלבים. אך השחר המתקרב לבוא גירה את עצביו, עצבים רופפים של גנב כישלוני.

כפי שאין אנו יודעים כיצד וממה התפתח הריקוד בקורות המין האנושי, כך קשה אף לתאר את אופן התמורה בה נעשו תנועות המבוכה של פוגרה והגנב לתנועות קצובות, חל תיאום בין נענועי הראש, הגפיים והגוף, וגדלו התנועות

עצמן החל מרטיטות עצבניות ועד לקשת רחבה ואצילה של קווים מותווים בחלל החדר. אולי זו דרכו האופיינית של האדם, לצקת את צערו, מצוקתו ומבוכתו בתבניות של היפה, ובכך להקנות להם משמעות. או אולי הוא רוקד סתם כדי לרקוד. מי יודע. אך מכל מקום, לא נשכח מלב שניהם יסוד ריקודם, הלא היא המבוכה. ובאשר לריקוד כשלעצמו, היה לפוגרה יתרון על פני הגנב, כי היא חוללה על מיטתה בעלת המזרון הקפיצי, דבר שהאציל לתנועותיה חניניות רבה. לעומת הגנב שרקד על הרצפה וחשש כי צעדיו יעוררו אנשים וכלבים ומשום כך הפגין ריקוד מגוחך, רתוע, בלתי מושלם, מתחבא, קטנוני, פסולת ושיריים של אמנות המחול.

ג. אור הבוקר, קצין ומשרת

ובכל זאת עלה השחר. הילדה פוגרה והגנב פשישפש קיבלוהו בריקודים. אמנם, שניהם המשיכו לרקוד, אך הכוחות המניעים את הריקוד השתנו עתה. עד הנה הרקידה המבוכה את שניהם. אך משבקע אור הבוקר, התחלף מניע המבוכה אצל פוגרה במניע צהלת השמחה והתחלף מניע המבוכה אצל הגנב במניע האימה הרבה. האימה והשמחה הם מניעים חזקים מן המבוכה, ולפיכך, למרות עייפותם הרבה, ניתרו השניים כלפי השחר גבוה יותר מאשר כלפי הלילה כולו. בכל הקשור לגישושים סתומים באפילה וסכסוכי חושך, אין בורר מוצלח יותר ואובייקטיבי מן האור. אנשים נכשלים ואבודים מוכנים להישבע שהאור חד והוא בנוי מציפורן של זונה. אנשים מצליחים ומוצלחים מדמים אותו, כמובן, בדימוי אחר. אך, מכל מקום, ניתן לומר שהבוקר הוא תערוכת משובחת של קצין נמרץ ומשרת נאמן. עתה פשט האור בחדר כמו להקת קצינים ומשרתים, הכניע וגירש את המבוכה והשליט סדר צודק. קודם כל, כפי שהזכרנו, הפריד בין מניעי ריקודיהם של פוגרה ופשישפש והעמיד את זה על בסיס השמחה ואת זה על בסיס האימה, בשחיתות מראהו החיצוני ובתודעה הסרוחה של חיו. ההיפך קרה, כמובן, לפוגרה, שהאור הזיז את תמימותה ורכותה ליצור לשימושה ולצרכיה מקורות חדשים של רעננות ניצחת. הובן, ללא צורך בדיבורים, כי שני הנוכחים בחדר מקבלים את אור הבוקר כבורר יחיד וכמובן את הפצת משפטו. ההבדל בין נוולות פשישפש וטוהר פוגרה היה באמת מהמם בזיו המציף את החדר. היתה זו חולשתו הרבה של פשישפש שהוא היה שפל דיו כדי להיכנע למשמעות היותו כה שפל, והילדה פוגרה תפשה זאת. ובכן, משהיה הכל ברור,

החלו שניהם למעט בתנופתם, הריקודים התמעטו, קטנו אט אט עד שלבסוף פסקו כליל. אפשר היה לגשת עתה למלאכת הביזוי מבלי שפשיפש, החייב למצות את שפלותו, יעלה אף על דעתו אפשרות של הנאה מנשיקת הישבן. על מנת לסתור כל סיכון אפשרי של הנאה הַשָּׁח רגע פשיפש את ראשו והעלה במוחו את זכר אמו המנוחה המסכנה. רגע אחד ממושך חשב אודותיה, עצם עיניו, ובעוד דמותה המחרחרת על ערש דווי ומושיטה יד לעזרה ניצבת מולו, ניגש אל המיטה, כרע על ברכיו ופשט צווארו לפנים. פוגרה הפנתה אליו את אחוריה, הפשילה מטה את מכנסי הפיז'מה שלה, שמה ידה האחת על ערפו של הגנב והגישה את שפתיו אל ישבנה. פשיפש נשק נשיקה עמוקה וממושכת, ולא חדל, ליתר ביטחון, מלהעלות את זכר אמו. באופן זה הצליח לבזות את עצמו ללא כל הנאה וגם לחלל את זכר אמו בצורה מחפירה. אחר כך קם, אדם מיוסר עם פנים מקולקלות, וקפץ מבעד לחלון החוצה.

1971